

Tasarrufun devam etmesi üzerine

Tunç Bey: “Tasarrufun devam etmesi ne demektir? Öldükten sonra her şey biter diyenler var. Tasarrufu devam eden evliyâ var mı? Meselâ, Abdulkadir-i Geylânî'nin (ks) tasarrufu devam ediyor mu? Bu konu için Kur'ân'dan veya sünnetten delil gösterilebilir mi?”

Konuyu birkaç yönüyle ele almakta fayda var:

1- Evliyânın tasarrufunun devam edip etmemesi konusu tamamen gayb alanına giriyor. Bu alan, eşyanın görünen değil; görünmeyen iç yüzü ile ilgili bir alandır.

2- Eşyanın iç yüzü, her zaman delil ile gösterilebilecek cinsten bir seyir izlemez. Çünkü meleküttür. Çünkü ledünnî alandır. Çünkü bize kapalıdır. Dışyüz olaylarını delillerle hükme bağlayan şeriat, eşyanın iç yüzünün seyri hakkında çok kesin delillerle kavranabilecek bilgi vermez. Çünkü amel bakımından bizimle doğrudan ilgili bir alan değildir. Ancak şeriat işâretlerle, remizlerle, keşiflerle, müşâhedelerle ve kerâmetlerle görülebilecek ölçüde içyüz kapısını açık bırakır. Ne var ki, bu açık kapıdan herkes giremez. Şüphesiz keşif ve müşâhedeler sonucunda ulaşılan bilgiler, âyet ve hadislerin ruhuna ters düşmemelidir.

3- Kur'ân, varlıkların dış yüzüne hâkim bir şeriat sahibi olan Hazret-i Mûsâ (as) ile varlıkların içyüz bilgisine sahip Hazret-i Hızır (as) arasında geçen bir yolculuktan ve yolculuk esnasında geçen olaylardan bahsederek¹; içyüz bilgisinin kapısını Müslümanlara aralar. Fakat bu kapı tenkit ile, şüphe ile, itiraz ile, tartışma ile, delil öncelikli bir arayışla açılmaz. İçyüzde yürümek için itimad, teslimiyet, bağlılık ve sadâkat lâzımdır.

4- Öldükten sonra tasarrufun devam etmesi: Tasarruf sahibinin kendisi ölmüş olsa da, Allah'ın izniyle dünyevî olaylarla ilgi ve irtibatını devam ettirmesi ve Allah'ın inâyetiyle Allah'ın dilediği kadar hayra yönlendirmelerde bulunabilme yetkisine sahip olması demektir. Bu bir tür gaybî yardımdır. Fakat her şey âdetullah ve teklif sırrı prensipleri çerçevesinde cereyan eder.

Tasarrufta:

- 1- Allah'ın izni, rızâsı, emri, irâdesi, inâyeti, rahmeti ve kudreti esastır.
- 2- Tasarruf sahibinin kendi kişisel irâdesi ile değil; Allah'ın irâdesine boyun eğerek hareket ettiği ve tasarrufta bulunduğu göz ardı edilmez.
- 3- Hiçbir tasarruf;
 - a) Tevhid inancını zedeleyecek biçimde algılanmaz,
 - b) Âdetullaha aykırı olacak şekilde gerçekleşmez,
 - c) Teklif sırrını ihlâl edecek derecede abartılmaz.
 - d) Cenâb-ı Hakk'ın emir ve irâdesini yok sayıp, kula mal edilmez.
- 5- Tasarrufun yukarıdaki şartlarda halk arasında çok sık kullanımı da vâkidir. Meselâ insanların, bir darlık esnasında söyledikleri "Kul daralmayınca Hızır yetişmez" sözünde Hazret-i Hızır'ın tasarrufuna vurgu vardır.

5- Gaybî yardımın örnekleri Kur'ân'da vardır. Meselâ:

* Bedir Savaşında üç bin meleğin Ashab-ı Kirama Allah adına yardım ettiği Kur'ân'da zikredilir.² Bu, düşmanın üçte bir gücüne ancak sahip olan Bedir ashabının galip gelmeleri için Allah'ın izniyle ve emriyle meleklerin kullandıkları bir tasarruftan (savaşın seyrini hayra yönlendirmekten) başka bir şey değildir.

* Kur'ân, peygamberlerin mahşerde, ümmetleri hakkında birer şâhit olarak getirileceğini, Peygamber Efendimizin (asm) de hepsine şâhit kılınacağını bildirir.³

* Yine Kur'ân, Peygamber Efendimiz'in (asm) "hakîkî bir şâhit, gerçek bir müjdecî ve ciddî bir uyarıcı" olarak gönderildiğini kaydeder.⁴ Müzemmil Sûresi'nde, nasıl Fir'avun'a bir elçi gönderilmiş idiyse, bize de hakkımızda şâhitlik edecek bir Peygamber gönderildiği bildirilir.⁵

Dünyanın ve ahiretin tek hayattar kitabı Kur'ân, peygamberlerin ümmetleri hakkındaki hayatî konuları ile ilgili olarak şöyle buyuruyor: "Her ümmetten bir şahit getirdiğimiz ve seni de onların üzerine bir şahit yaptığımız zaman, bakalım onların hâli nice olacak?"⁶ Bir diğer âyette: "(Ey Muhammed!) Her ümmetin kendi içinden üzerlerine bir şahit göndereceğimiz, seni de onların üzerine bir şahit olarak getireceğimiz günü düşün!"⁷

Bilindiği gibi şahit olmak; müşâhede etmek, izlemek, görmek, şahitlik etmek, haberdar olmak demektir. Öldükten sonra her şey bitmiş olsa idi eğer, Peygamberlerin ümmetleri hakkında böylesine “gerçek şahitlik” yapmalarına imkân kalır mıydı? Çünkü bu durumda peygamberler yalnız kendi çağlarında yaşayanlardan ve kendi zamanlarındaki inananlardan haberdar olabilecekler; kendilerinden sonra gelen ümmetten bîhaber olacaktı. Oysa âyetlerden, peygamberlerin ümmetleri hakkındaki şahitliklerinin, ümmetlerinden tek bir fert kalıncaya kadar sürdürdükleri anlaşılmaktadır. Her peygamber kendi zamanında yaşamış olsun olmasın; kendi ümmetinden haberdar-dır, ümmetinin kötülükleri aleyhinde ve iyilikleri lehinde şahittir ve ümmeti üzerinde tasarruf sahibidir.

Binaenaleyh, üzerimizde çok müşfik ve bize çok düşkün bir Peygamberin (asm)8 bizimle “gerçek şahitlik” derecesinde yakın ilgisi olduğunun Kur’ân’daki beyanı, tasarrufunun üzerimizde kıyamete kadar devam ettiğinin de ifadesidir.

* Kur’ân, mü’minleri de insanlar hakkında “şahitler” olarak vasıflandırır.9 Kur’ân bazı insanlara “şahit” sıfatını vermekle, “Peygamberlerin vârisleri olan”10 ve “ilimde söz sahibi olan”11 âlimleri diğer insanların önüne çıkarmış olur. Demek âlimler, Allah’ın izin ve emrine bağlı olarak peygamberlerin ilimlerine vâris oldukları gibi, Allah’ın dilediği kadar, peygamberlerin yetkilerine de vâristirler. Yani insanlar üzerinde şahitlik yaptıkları gibi, Allah’ın izniyle tasarrufta bulunurlar ve Allah dilerse şefaat ederler.12

6- Bilindiği gibi; Kur’ân bizi, öldüğünde “diri kalan” bir zümrenin varlığından da haberdar etmiştir. Kur’ân’a göre, Allah yolunda öldürülenler “ölü” değildirler. Onlar diridirler. Fakat biz hissetmiyoruz.13

Yine Kur’ân’a göre, bu dünya hayatı sadece bir oyun ve eğlenceden ibarettir. Asıl hayat ise âhiret hayatıdır. Âhiret hayatı bütün varlığıyla ve bütün benliğiyle capcanlı bir hayattır.14 Bedüzzaman Hazretlerine göre bu âyet, hakikî hayatın âhiret âlemindeki hayat olduğunu; âhiret âleminde cansız hiçbir maddenin bulunmadığını, orada hiçbir zerrenin ölü olmadığını ilân etmektedir.15

7- Başta peygamberler olmak üzere bir kısım Allah dostlarının, Allah’ın vazifeli kıldığı âlimlerin ve şehitlerin öldükten sonra tasarruflarının devam etmesi demek, Allah’ın şahit kıldığı kimselerin, dipdiri âhiret hayatına geçtiklerinde de, oyun ve eğlenceden ibâret olan dünya hayatında “hayra kılavuzluk etme ve yönlendirme” yetkilerini sürdürmeleri demektir.

Nitekim Bedüzzaman Hazretleri, şehitlerin efendisi olan Hazret-i Hamzâ’nın (ra)

kendisine sığınan kimseleri Allah'ın izniyle muhafaza ettiğini ve dünyevî işlerini gördüğünü¹⁶, ölümle melekût âlemine ve ruhlar âle-mine geçmiş insanların bizimle alâkadar olduklarını, bizim duâlarımızın ve mânevî hediyelerimizin onlara gittiğini, onların da nûrânî feyizlerinin bizlere geldiğini¹⁷, onlarla aramızda “mânevî âlemdeki mânevî havada çok mânevî elektrikler ve mânevî radyolar” bulunduğunu¹⁸, fakat nûrânî feyizlerin tenkit ve itirazla hissedilmeyeceğini ve kaçacağını¹⁹; Peygamber Efendimiz'in (asm) Hazret-i Hasan'ın (ra) başını öpmesinde, Hazret-i Hasan'ın (ra) mübârek neslinden gelen Gavs-ı Azam Şeyh Geylânî gibi çok mehdî-misal peygamber vârislerinin de hissedâr olduklarını; yine Peygamber Efendimiz'in (asm) Hazret-i Hüseyin'e (ra) karşı fevkalâde ehemmiyet göstermekle, Hazret-i Hüseyin'in (ra) nûrânî silsilesinden olan Zeynelâbidin, Câfer-i Sâdık gibi mehdî-misal Peygamber vârislerini ehemmiyetle kucaklamış bulunduğunu kaydeder.²⁰ Bu tasarruf silsilesinin bir devamı olarak; Bedüzzaman Hazretleri küçüklüğünden beri Abdülkadir Geylânînin (ks) ilgi ve yardımına mazhar olmuş²¹, ve Peygamber Efendimizin (asm) kudsî tasarrufu altında istihdam edilmiştir²²; Mevlânâ Hâlid Bağdâdî de Bağdad dâiresinde Şâh-ı Nakşibend ve İmam-ı Rabbânî'den sonra Şâh-ı Geylânî'nin tasarrufu altında irşad hizmetlerinde bulunmuştur.²³

Binaenaleyh, tasarruf meselesi, tamamen Cenâb-ı Hakka ait bir rahmet tecellisinden ibarettir. Hidayet edici Cenâb-ı Allah'tır. Gerçek tasarruf sahibi Cenâb-ı Allah'tır. Allah'ın rızasına ulaşmış peygamberler, âlimler, şehitler ve Allah dostları ise ancak Cenâb-ı Hakkın izni çerçevesinde bu yetkiyi kullanırlar.

Dipnotlar:

- 1- Kehf Sûresi, 18/60-82.
- 2- Âl-i İmrân Sûresi, 3/123, 124.
- 3- Nisâ Sûresi, 4/41; Nahl Sûresi, 16/89.
- 4- Ahzâb Sûresi, 33/45; Fetih Sûresi, 48/8.
- 5- Müzemmil Sûresi, 73/15.
- 6- Nisa Sûresi: 41;
- 7- Nahl Sûresi: 89;
- 8- Tevbe Sûresi: 128;
- 9- Hac Sûresi: 78;

- 10- Câmiü's-Sağîr, 1/830; 3/2751, 2753;
- 11- Âl-i İmrân Sûresi: 7;
- 12- Câmiü's-Sağîr, 1/200;
- 13- Bakara Sûresi: 154;
- 14- Ankebût Sûresi: 64;
- 15- Dîvân-ı Harb-i Örfî ve Sünûhât, s. 84;
- 16- Mektûbât, s. 12;
- 17- Sözlür, s. 478;
- 18- Şuâlar, s. 589;
- 19- Lem'alar, s. 132;
- 20- Lem'alar, s. 26;
- 21- Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 128;
- 22- Şuâlar, 577;
- 23- Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 17.